

Ilgtspēja kūdras nozarē, tās ietekme uz meža un citām zemes izmantošanas nozarēm

Dr. geol., Ilze Ozola

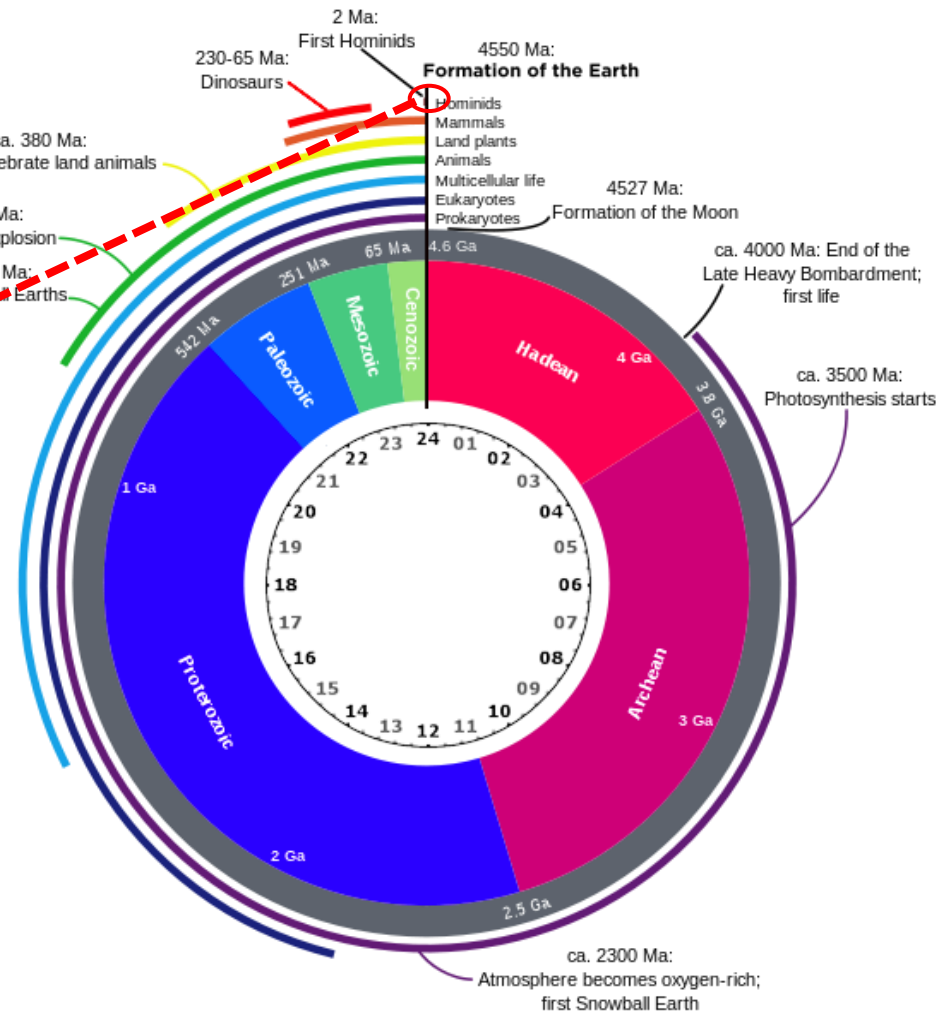
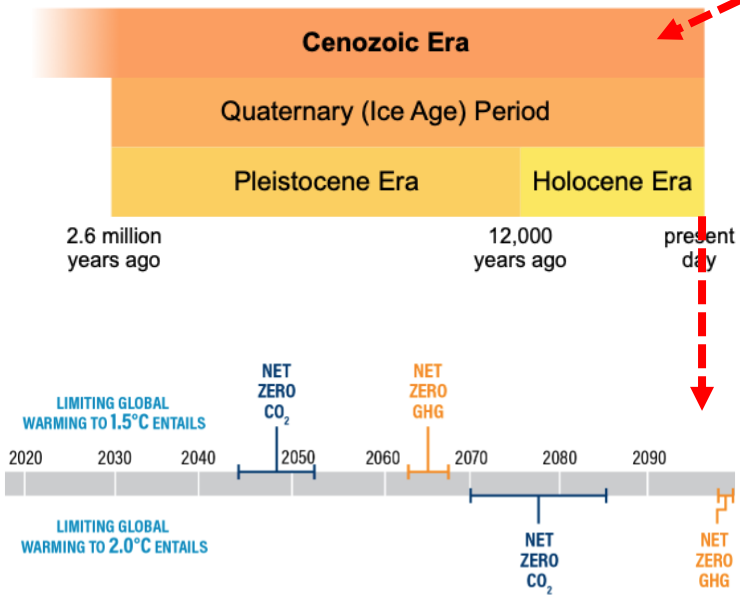
Starptautiskās Kūdrāju biedrības (International Peatland Society) Pirmā viceprezidente,

Ezeru un purvu izpētes centra valdes priekšsēdētāja

Latvijas nacionālās Kūdras biedrības valdes priekšsēdētāja

Ĝeologa laika skala

Ilgtspēja

Tas, ka uzņēmums nenodara kaitējumu videi, ka viņš rīkojas sociāli atbildīgi ne tikai savās struktūrās, bet to pašu prasa arī no saviem sadarbības partneriem un vēl ir labi pārvaldīts, būs priekšnosacījums straujākai izaugsmei. A.Bensone (DB)

Kūdras nozare

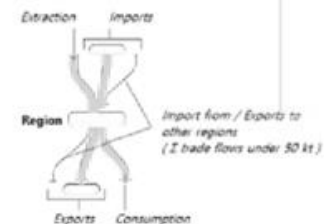
- No 2013. līdz 2017. gadam Eiropā (izņemot Krieviju) tika iegūts 19,6 Mt kūdras gadā, kas atbilst 66 milj. m³ un ir 80 % no pasaulē iegūtās kūdras.
- Šo kūdru izmanto 750 000 cilvēku, kas atbilst 6,9 kg CO₂ emisiju uz vienu personu gadā. Salīdzinājumam: 2-3 L degvielas patēriņš/gadā.
- Vidējais kūdras patēriņš uz vienu iedzīvotāju ES tiek lēsts 47 kg uz vienu cilvēku. Lielākais tas ir Somijā – 1700 kg uz iedzīvotāju gadā.
- Latvijā kūdru iegūst vidēji 1.2 milj.t.gadā
- Latvija eksportē kūdras produktus ~ 280 milj.eiro vērtībā.
- Nozīmīgākie eksporta tirgi Latvijai: Ķīna, Vācija, Itālija, Nīderlande, Polija.

Enerģētiskās (E) un neenerģētiskās (NE) kūdras materiālu plūsmas Eiropā un Krievijā. Vidējie dati par laikposmu no 2013. līdz 2017. gadam (Mt gadā).

Average data 2013-2017

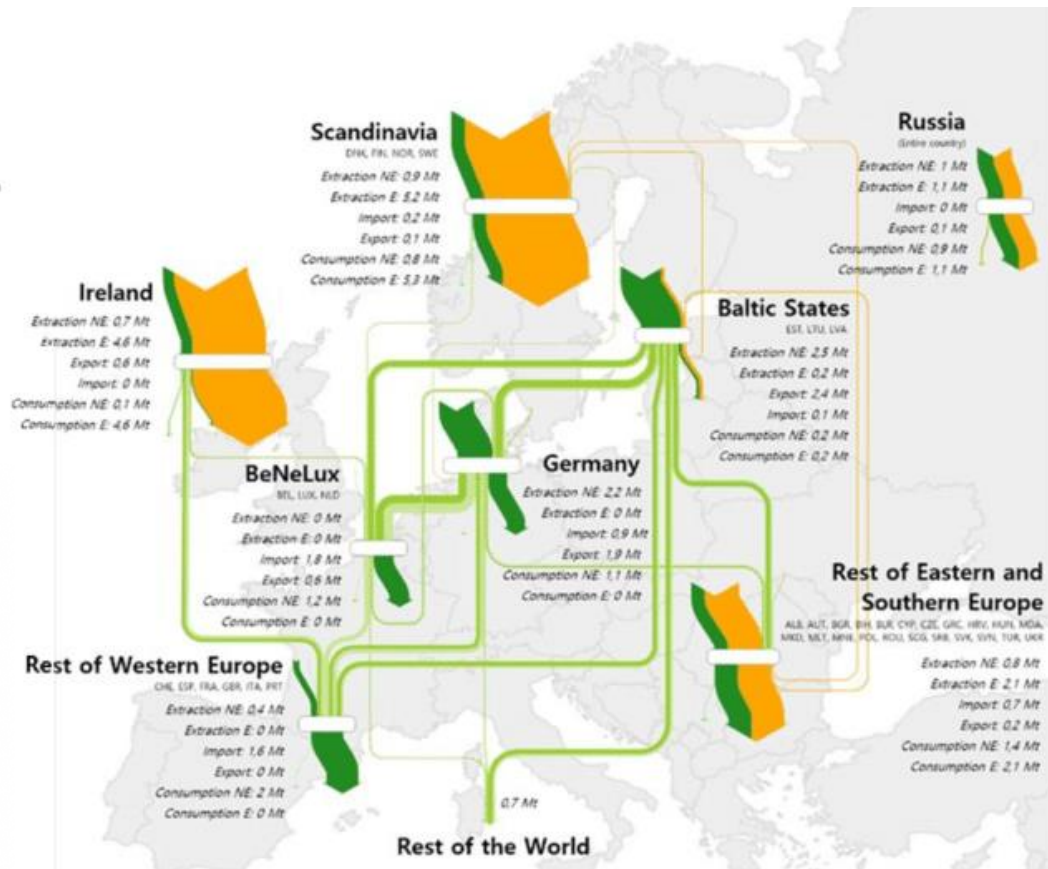
Legend

- █ Energy Peat (E)
- █ Non-energy peat (NE) - undifferentiated
- █ Non-energy peat - traded as bulk
- █ Non-energy peat - traded as growing media

Lielākie kūdras produktu eksportētāji

Valsts	2019. g. tūkst. t	2020. g. tūkst. t	2021. g. tūkst. t	2022. g. tūkst. t	Īpatsv. % glob. eksp. 2022. g.
Pasaule	9253.0	11074.8	11707.4	10582.5	100.0
Latvija	1707.9	1977.1	2235.5	2110.7	19.9
Kanāda	1189.6	1420.1	1646.8	1428.1	13.5
Vācija	1436.6	1615.2	1726.4	1380.8	13.0
Igaunija	1078.8	1322.5	1367.3	1371.8	13.0
Lietuva	865.5	893.2	960.9	931.4	8.8
Nīderlande	668.6	1247.8	1329.1	911.0	8.6
Beļģija	285.7	344.3	422.9	397.9	3.8
<u>Somija</u>	n/d	95.1	325.5	391.6	3.7
<u>Īrija</u>	791.4	919.4	571.4	390.4	3.7
Baltkrievija	249.9	218.5	0.0	307.1	2.9
Zviedrija	239.4	271.5	340.1	294.4	2.8

Galvenā grupa	Iekļaujot	ES “vispārējas pieejamības”*** daudzums Mm ³ /gadā	Pašreizējā izmantošana Nīderlandē (VPN, 2022) profesionālais + eksports profesionālais Mm ³ /gadā
Kokosa šķiedra	Kokosa putekļi un šķiedras	60–123*	1.3
Koksnes šķiedra	Kā zināms šodien	3134	0.2
Miza	Kā zināms šodien	51	0.2
Minerāls		0.8	
Pārējais	Komposts, rīsu sēnālas utt.	12	0.3
Akrotelms		2	0.03
Koksnes šķiedra (jauna apstrāde)	Vītols, konservēta koksne	3134	0
Miza (jauna apstrāde)	Šķiedrainā miza, lapu koki	51	0
Bioogle		200**	0
Augu salmu šķiedras	Visi graudaugi, ieskaitot kukurūzu	2041	0
Semi-products		1	0.3
Atkārtota izmantošana	Korpus/substrātu atkārtota izmantošana	1	0.1

Atjaunojamo izejmateriālu grupas un saraksts ar pieejamajiem daudzumiem ES un to pašreizējo izmantošanu Nīderlandē (Mm³/gadā)

Relatīvi jauni atjaunojamie izejmateriāli ir izcelti ar **kursīvu**. Ņemiet vērā, ka “vispārējas pieejamības” koksnes šķiedras un mizas daudzumi ES tiek minēti divreiz – vienu reizi, lai parādītu pašreizējo izmantošanu, un otru reizi, lai iekļautu jaunus apstrādes veidus un materiālus.

Piezīmes:

*Skatīt 2. rāmīti par kokosa šķiedras pieejamību.

** Potenciālie daudzumi attiecas gandrīz tikai uz putekļveida biooglēm, kas ir nepiemērotas dārzkopības pielietojumiem. Turklāt attīstība atpaliek no prognozēm.

*** “Vispārējas pieejamības” daudzumi attiecas uz visu audzēto vai tirgoto materiālu, kas potenciāli ir pieejams, bet ne vienmēr tūlītēji izmantojams. Tos izmanto arī konkurējošās nozares, piemēram, lopkopība, būvniecība un plastmasas aizvietotāji.

100%

kūdra

citas izejvielas

25
gadi

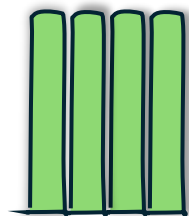
2050

apmācīt jaunus
speciālistus rekultivācijā
– vismaz 50 (šobrīd 3
ģeoloģijas maģistri
gadā)

pielāgoties jaunajiem
substrātiem

25 000 ha biomasas
audzēšanai kūdras
aizstāšanai

izpētīt jaunās izejvielas
– īpašības, ietekme uz
vidi

pielāgot tehniku
ražotājiem, audzētājiem

sūnām 800 milj.€, pirmā
ražā pēc 9 gadiem.

Kūdra un ilgtspēja

Kūdras ieguves ilgtspējas memorands

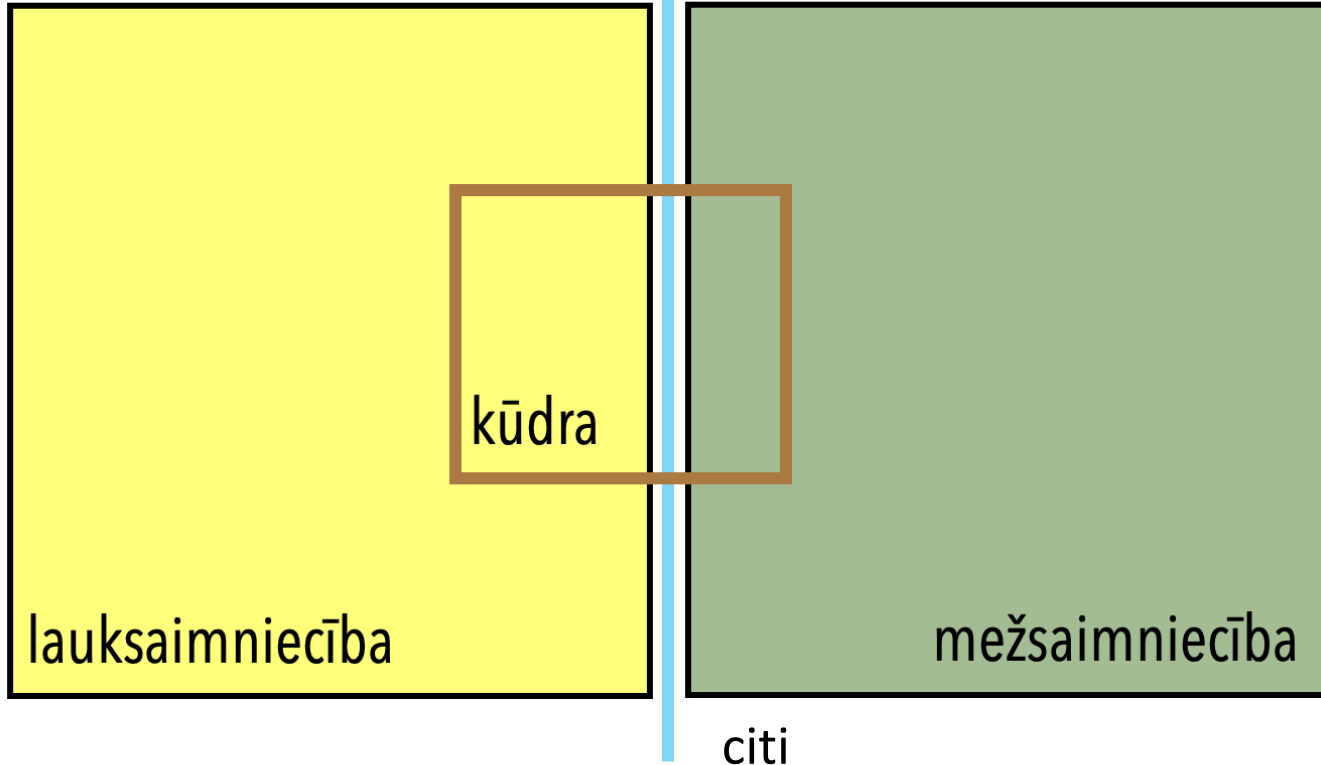
Latvijas Nacionālā kūdras biedrība un Latvijas Kūdras asociācija ir uzsākusi darbi pie Kūdras ieguves ilgtspējas memoranda izveides.

MĒRĶIS: izveidot vienotu izpratni par ilgtspējas aspektiem kūdras nozarē, tās ietekmi uz vidi, sociālajiem un ekonomiskajiem/pārvaldības aspektiem.

Memorands ļauj nozarei pašai noteikt, kas ir ilgtspējīga kūdras ieguve.

Ietekme uz meža un citām zemes izmantošanas nozarēm

Secinājumi:

- Nav svarīgi, vai un cik ilgā laikā valstis atteiksies no kūdras, svarīgi, ka iegūtā kūdra tiek iegūta ilgtspējīgi.
- Katram uzņēmumam ir jāsaprot savs *status quo* un jāizstrādā sava ilgtspējas stratēģija. Ilgtspējīgas kūdras ieguves memorands var būtiski atvieglot šādas stratēģijas izstrādi.
- Kūdras nozares ilgtspēja ir jautājums par līdzsvaru starp ekonomiskajām, sociālajām un vides vajadzībām. Šis līdzsvars neradīsies pats no sevis – tam nepieciešama skaidra vīzija, stratēģija un **visu iesaistīto pušu sadarbība**.

Paldies par uzmanību!